

חנוכה ואהבת ד'

" אהבתני כי ישמע ד' ... אין מתחשק לפני הקדוש ברוך הוא אלא שישמע תפילהם של ישראל, שם שמע - סלח, עשה, שנאמר: יי' שמעה - ד' סלחה, ד' פקשנה - ועשה, אל תאמר' (דניאל ט, יט). וישראל אהובין להקדוש ברוך הוא שהוא ישמע תפילהן, אך אהבתני כי ישמע ד' . אמרה הכנסת ישראל: אהבת אני אותך, לפיכך אהבתני כי ישמע ד' . ומאהבה שאני אהבת אותך אני חולה, שנאמר כי חולת אהבה אני (שיר-השירים ב, ח). ואני חולה לא מבא-לב ולא במוחו ראש, אלא חולות אהבה, שנאמר כי חולת אהבה... ואין אדם יודע את אהבה שאהבותו מה היא, שנאמר כי עזה כפעות אהבה (שיר-השירים ח, ז). וכתיב (שם, ז) ימים רבים לא יוכל לכבוז את אהבה, שאhab. אבל אין אם ראיתי בלב - לא ישמע ד' (תהלים טו, יז). אומר להם: 'אתם אהובים אותי ואני אהוב אתכם', שנאמר: כי מאהבת ד' אהבתם (דברים ז, ח)², וכתיב: עאהבק וברך וחרבך (שם, יג)" (מדרש תהילים לפרק קטז)

"ימים רבים לא יוכל לכבוז את אהבה ונחרות לא ישטוף..." (שיר השירים ח, ז)

" ימים רבים לא יוכל לכבוז את אהבה... מדבר באהבותו של ישראל, שם יתכנסו כל אומות העולם ליטול את אהבה שבינו לבין ישראל - אין יכולין" (במדבר רבא, ב; טז)

¹ "וכיצד מיא מאהבה קראייה? הוא שיאהב את ד' אהבה גודלה, יתרה, עזה מאד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ד' ונמצא שוגה בה תמיד אiley חולה קל האהבה שאין דעתו פניה מאהבתו אותה איש והוא שוגה בה תמיד, בין בשבעתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יותר מזה פהה אהבת ד' בלב אהוביו, שוגים בה תמיד, כמו שאנו בכל לבב ובכל גוף. והוא ששלמה אמר דרך משל כי חולת אהבה אני. וכל שיר השירים משל הוא לענן זה" (רמב"ם, הלכות תשובה, י, ג)

"... אהבת ד'... עדן החיים, מגמת החיים, עצם החיים, בהירות החיים, ומעין חיי החיים, עלינו מכל חגה, מכל רצון והסברה, מכל שאיפה פנימית, מכל הזורחה פעוטה, הכל בה, והכל ממנה..." (הראייה קוק, שmono קבצים, ג; רמא)

"... התכוונה היישראלית האמיתית, הקבועה בעומק הנשמה העברית, היא ברכת אברהם אבינו עליו השלום, שהuid עלי הכתוב: 'ער אברהם אהבת'ו. עצם החיים היישראליים הם כוללים רק בנקודות אהבת השicity, ואהבת שמו יתברך דוווקא בשם ד' אלהי ישראל. כל יתר תנאי החיים הרבים והרחבים, הפרטיים והכלליים, הינם רק תוצאות ומילויים ליסוד החיים העיקריים. זאת היא התכוונה העיקרית שלנו, שנגバラה לנו בראשית טליתוננו, והוא הולכת עימנו עז' עד..." (הראייה קוק, אגרות הראייה, ח'יא עמ' גן)

² "לא מרבכם מצל העמים תשאך ד' בכם ויבחר בכם כי אכם המיעט מצל העמים: כי מאהבת ד' אהבתם ומשמרו את השבעה אשר נשבע לאבותיכם..." (דברים ז, ח)

"השעה שעת מבחן היא. כל דור יש לו מבחן אחר, ודורנו - בבחן האהבה הוא נמצא. עברנו על כמה מבחןות ועל כמה נסיעות גדולים ובכולם עמדינו ונזר הנזון על ראשנו. כבלי ברזל גדרנו, נשנו מסרנו, יסורים סבלנו - ולא פתרנו את כבודנו, כבוד ד' המולך עליינו. ועתה הוא המבחן האחרון, מבחן האהבה יפי מינחה ד' אלקיקם אתקם לרגע תישקם אהבים את ד' אלקיקם בכל לבבם ובכל נפשכם" (דברים יג, ז)... אין עוד כופה לעבור על דברי תורה, אין עוד כופה לסור מאחרי ד', אלא משכה גודלה, הסתורה נוראה, נסתם כל חזון, החושך יכסה ארץ... הסתורה נוראה צו - אין זה אלא למבחן לדעת, כי עם כל התשונות וכל החשכות לא נשכח את ד' אלקינו ונאהוב אותו אהבה בלי מזרים, אהבה בלי כל תנאים, אהבת עולם ואהבה רבה, ובזה נטהן כי אם אהבת ד' בוערת בקרבונו, וממיד יתקיים הייעוד במלואו 'קומי אוֹרִי בַּא אָזְרָךְ וְבָזְדָּךְ ד' עַלְיךְ זֶרֶחְ' (ישעיהו, ז) (רב יעקב משה חרלייף, אמריו נועם עמ' 8-7)"

"ענין מה שהיה הנס בדרכך זה - להיות טמן עלليل אהת ולעשות בו נס - להודיע כי לעולם נשאר נקודה-אהת בನפשות בני ישראל אשר על ידי זה יכול להיות נושא לשם יתרך. ואמרו זיל אמר יף אחד חתומים בחותמו של כהן גדול הוא הנקודה שאמר עלייה 'אני מגן לך' שהבטיחה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו...[ו] מידת אהרן הוא גם כן חסד ואהבה, וככתוב 'מים רבים לא יכול לבנות את האהבה', ואחרון הכהן נתע אהבותו יתרך בלבות בני ישראל להיות נשאר פך אחד תחומים, וכייל. [ויש לומר יקבעם ועשהם] הוא על שני אלו - להיות מתעורר בימים אלו בכל שנה ושנה פתיחת הנקודה והפתשוטה לשמונה ימים] וזה מתחדש בכל חנוכה, שנפתחת אותה הנקודה. ובהדלקת הנרות זוכין להרחיב ולהתפשט זאת הנקודה. ולכן 'מצות חנוכה - נר איש וביתו, ומהדרין' כו, שכפי מצב האדם יכול להרחב האהה זו יותר ויוטר" (אדמו"ר רבי יהודה לייב מגור, שפט אמת, לחנוכה תרמ"ז)

"האהבה הרעננה, היא תביא עימה את כל מכשירה לכל עת הדורש, כמו שאהבת התיים, שבכלל החיים ובאדם, מפתחת את כל דעת וכל כשרון ליטול דרך סלולה לפני זרם החיים שיוכל לרווח או רוחו, 'אני ד' אלהיך אשר הוציאתי מארץ מצרים'. האמת המותנית, ההגיונית, ההרצשית, וההיסטוריה הזאת אינה צrica כי אם לפניו לפניה את דרכה הטבעי מכל עוצר, מבלי למלא את הצימאון העמוק לא-להים חיים, באלהים אחרים..." (הראייה קוק, אדר היקר, עמ' ל)

"...ונר חנוכה נר מצוה, בחינת אהרן... והענין הוא דכתיב 'מים רבים לא יכול לבנות את האהבה...' ואחרון הוא בחינת אהבת חסד, כללות בני ישראל, ולכן נצטווה להדליק המנורת, שהוא הרמז לשלהבת אהבת בני ישראל לאביהם שבשמי... ונשאר לדורות להדליק נר חנוכה, הרמז - כי לעולם יוכל איש ישראל לעורר גחלת אהבה בלבד להקב"ה, ובchnוכה מתעורר ביוטר, וכייל, כי בסדchnוכה נתעוררו לבות בני ישראל... כי הבינו שהנס נעשה לעורר הלב לתשובה, דאיתא 'ימינו פשוטה לקבל שבעים', פירוש: כשהקב"ה מנגלה אותן אהבה וחסד הוא לעורר לתשובה. ובנדי שבו מותוך אהבת הנס, כדאיתא 'ואחר כך באו בניך ופינו... וטיריו את מקדשך' והוא עיי פניו וטהרת הלב בתשובה, لكن 'לשנה אחרת קבועם', שנשתנו לטובה בתשובה שלמה... ותשובה מתן אהבתו הוא מידת אהרן..." (אדמו"ר רבי יהודה לייב מגור, שפט אמת, לחנוכה תרמ"ד)

"...ועתה אבואר הנושא של 'על הניסים' "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעתים וטמאים ביד טהורים ורשות ביד צדיקים וזדים ביד עסקי תורה". הנה, לכארה "גיבורים ביד חלשים" היה נס, "ורבים ביד מעתים" היה גם כן נס מהא-לי תברך, אבל "רשות ביד צדיקים וטמאים ביד טהורים" פאי נס איכה ומאי רבota! ונראות, דהנה אהבת הבורה ברוך הוא לבני ישראל עם קרובו חיבת יתרה נודעת לנו, שכשאחד אוהב את בנו, מלחמת גודל חביבתו ואהבתו העזה הוא שונא ומכליה ומשבר ומכרית את כל המעניינים את בנו, מלחמת אהבה שאוהב לבנו...ולפי דברינו יתכן, שנונתנו שבת להבורה ברוך הוא שהנקמה ברשעים (= היא) ביד צדיקים, ככלומר: כיון שיש צדיקים בעולם, והשם יתברך אוהב את הצדיקים, ומתוך אהבתה שאוהב את הצדיקים נוקם נקמה במלכות רשות, אנטיווכוס, שהם מקרים אותנו. ולכן אמרו "רשות ביד צדיקים", ככלומר: שהרשעים נמסרו ביד הצדיקים, ככלומר: בהמידה שמעוררין הצדיקים, שהצדיקים מעוררין אהבת הבורה ברוך הוא לעולם, וביד זאת המידה - באהבת המקום - נידונו הרשעים, מתוך אהבת שאוהב הצדיק שונא את הרשעים ודין את דיןנו ונוקם את נקמותינו, וראיה בורורה שהיה הנקמה באנטיווכוס הרשע מתוך אהבתה לישראל, שהרי הנקמה היה בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול, וכחנים מעוררין את האהבה:

וזה שתיקנו אנשי הכנסת הגדולה "ירבת את ריבם דנת את דינם נקמת את נקמתם", שהיה לומר "ואתה ברחמייך הרובים רבת דנת נקמת", למה אמרו "את ריבם...את דינם...את נקמתם"? אלא... רק מתוך אהבת שאוהב אותנו היה לו ריב עם אומות העולם, لكن תיקנו אנשי הכנסת הגדולה "את ריבם...את דינם...את נקמתם", ככלומר: בעבור שאוהב אותנו היה לו ריב עם אומות העולם ודין ונוקם אותם. ולכן ימי חנוכה ימי חסד, שנתעורר חסד בעולם, דלאורה נתעורר אז משפט בעולם, ולפי מה שפארנו לעיל יתברך, שפל המשפט במלכות הרשעה (= הוא) מלחמת שנתעורר אז אהבה גדולה לעמו בני ישראל...

יש ליתן טעם לשבח למה קבעו חכמוני זיל' להدليل נר חנוכה במשמעות ימי חנוכה הויאל וונעשה בו נס בנסיבות דמנורה, ולמה לא עשו כן בשאר ניסים ונפלאות דפסח ודפורים, ולא ציוה השם יתברך לעשות איזה מצחה ביום השבעי של פסח בזמנים הויאל וונעשה נס בימים בקריעת ים סוף, וכן בצע בפורים, הויאל וונעשה בו נס בתלילת המן על העצם. ומה שציווה על מצחה ומרור, ולא נעשה שום נס במצחה ומרור, רק מרור הוא מטעם שAKEROT AT CHIYIM, ומזכה להורות שלא חספיק בזמנים להחמייך. אבל לדברים שנעשה בו ניסים, כגון דצ"ק עד"ש באח"ב, לא ציווה לנו השם יתברך לעשותות דוגמתם שום מצחה. הגם שאין לנו שכל במצוותיו, כי מאד עמוק מחשבותיו, אף רשות ניקון לנו לתת טעם לשבח על כל דבר ודבר. ונראה ליתן טעם לשבח במשמעות ימי חנוכה שגומרין את ההלל, שעראה הא-ל-חסד לעמו בני ישראל האיך שתקוף בעבודתנו, ויש לו שמחה מעבודתנו ואהבתנו לפני המקומות ברוך הוא שעשה הנט בנסיבות, מה שלא היה בפסח ובפורים,DKODSHA BERICH הוא לא עבד ניסא בקץ:

והנה, בפסח היה הנט בדצ"ק עד"ש באח"ב וקריעת ים סוף, שלא היה אפשר להציג ולהוציא את ישראל ממצרים זולת אלו הניסים. וכן בפורים, מה שתקוף דעת אחשווורוש, לא היה אפשר להציג את ישראל זולת זה. אבל בחנוכה, הלא כלל מונח: כל מצות עשה, אם יש ביד אדם לעשותו - מחייב הוא לעשות, ואם אין אפשר לעשות - פטור הוא מלעשות, כי "אונס - רחמנא פטירה" ואם חשב לעשות ונאנס הוא כאילו עשה, כאמור חכמוני זיל' לאפלו קשבר אקס לעשות מצחה ונאנס ולא

עלשה, מעלה עליו הכתוב באל עלה' (ברכות י ע"א). ואם כן, מה שעשה הבורא ברוך הוא נס במנורה בגורות, שלא היה להדליק אלא יום אחד והدلיקו שטונה ימים - הוא חיבת יתרה מהמקום ברוך הוא לישראל, כי לא היו צריכים לו, פון שלא היה אפשר (= אלא) רק להדליק יום אחד ולא יותר. פטורים, כמו שאמרו ד"אונס רחמנא פטראיה", ולא היה צריך הקודש ברוך הוא לעשות נס מפורסם בשל קיום המצוות, כי פטורים ממצוות היכא די אפשר ל麻痹. רק השם יתברך עשה נס. כדי שיקיימו עמו בני ישראל מצנה, שלטה חיבתן ואהבתן של קיום מצוות בני ישראל, והמצוות מה חיות לכל העולמות כולן. لكن עשה נס בשל קיום המצוות אף על פי שאין צריכיםו, ונס כזה לא היה בשום יום טוב, כמו שתכננו, גם פורים ופסח היה ד"אונס רחמנא פטראיה", ונס כזה לא יכול היה להיות זולת הנס. ונמצא - בחנוכה הראה הקודש בשל הצלת נפשות, שצריכין לנו שאפשר להציל זולת הנס. ברוך הוא חיבת יתרה לישראל במצוות בני ישראל מה שלא היה בשום זמן.

ונראה ליתן טעם לשפט ומה באמת כן, שבCHANוכה הראה הבורא ברוך הוא חיבת יתרה לישראל במצוותיו האיך שקיים מצוותינו חיוט לכל העולמות וכל הנשמות וכל המלאכים, מה שלא היה בשום זמן - פון שלא עדמה מלכות הרשות (= אלא) רק על קיום התורה והמצוות, כמו שתכננו נשאלה הגדולה "כשעמדו עליהם מלכות יון הרשות (= כדי) להשכיחם תורה ולהעבירם אנשי נחרגו על קדושת שמו הגדול ברוך הוא, שבאותו הדור היה חנה ושבעת בניה, יותר מאשר רצונך", וישראל שבאותו הדור מסרו נפשם על קדושת שמו יתברך ועל קיום מצוותינו, שמה נחרגו על קדושת שמו הגדול ברוך הוא, שבאותו הדור היה חנה ושבעת בניה, יותר מאשר לא רצנו (= אלא) רק להשכיח התורה הקדושה, כאמור חכמינו זיל (ירושלמי תגיה ב, מעשים...) והם על קרן שור שאינו لكم חלק בא-להי ישראל", עמו בני ישראל מסרו נפשם על תורתנו ב) "כתבו לכם על קרן שור שאינו لكم חלק בא-להי ישראל", שנעשה להם נס כדי לקיים מצוותינו אף על פי שפטורי... ומצוותינו, لكن הראה להם חיבת יתרה, שנעשה להם נס כדי לקיים מצוותינו מה החיות רק בעבור שמסרו נפשם על קיום מצוותינו... הראה גם לאומות העולם שקיים מצוותינו מה החיות של כל העולמות, שאילולי לא היה חיות לכל העולמות - לא עשה נס בשל קיום המצוות... וכן הנס זה DHנוכה נעשה בשל קיום המצוות, שלא היה בשום זמן. אך מدلיקין נר חנוכה ועשין מצחה בדבר זה שנעשה בו נס בנר חנוכה, מה שאינו בשום זמן, שאינו חייב מצוחה בדבר שנעשה בו נס, שאינו עושים מצחה במים שביעי של פסח זכר לкриיעת ים סוף ואין עשוין בפורים מצחה עם עז זכר לתלילת המן, רק בכך עושים מצוחה בנר חנוכה, בדבר שנעשה בו הנס, שנשתנה לעליותא..." (רבי לוי יצחק מרבדיטש, קדושת לוי, קדושה חמישית לחנוכה)

"...וכמו שאמר אדוני אבי זקנין זלחה'ה של הנס היה לחיבת יתרה, כי [טומאה] הותרת בצדורה, וגם יכול לעשות פתיות דקים כו', וכן כתב החכם-צבי בתשובה שהייה לתוספת חיבת נר חנוכה ולבסוף מהדרין ומהדרין מן המהדרין במצוות זו..."

"נר חנוכה מצוחה לחניתו בפתח הסמוך לרשות-הרבבים, שתהא מזוודה ביוםיו ונר חנוכה משמאלי, לקיים מה שנאמר 'מה צפית ומה עממת', מה צפית במזוזה ומה עממת' בנר חנוכה..."
(מסכת סופרים, כ; ה)

"תנו רענן: מצות חנוכה - נר איש וביתו..." (שבת כא ע"ב)
"...היא כניסה לישראל, מותיקדת עם דודת... והיחוד נרמז במלת 'איש וביתו...' (אדמוני'ר דברי ישראל המגיד מקוז'ינץ, עובdot ישראל, לחנוכה)
"...ביתו - זו אשתו..." (יומא ב ע"א)